

Winning suppletiezand Noord- zee 2008 t/m 2012

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport

20 februari 2007 / rapportnummer 1852-26

commissie voor de milieueffectrapportage

Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat
t.a.v. Directie Noordzee
Postbus 5807
2280 HV RIJSWIJK

uw kenmerk
AMU/2799

uw brief
5 december 2006

ons kenmerk
1852-27/Dr/aa

onderwerp
Advies voor richtlijnen voor het MER
Winning suppletiezand Noordzee 2008
t/m 2012

doorkiesnummer
(030) 234 76 06

Utrecht,
20 februari 2007

Geachte staatssecretaris,

Met bovengenoemde brief stelde u de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een advies voor richtlijnen uit te brengen voor een milieueffectrapport (MER) ten behoeve van de besluitvorming over Winning suppletiezand Noordzee 2008 t/m 2012.

Overeenkomstig artikel 7.14 van de Wet milieubeheer (Wm) bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de totstandkoming van de richtlijnen voor het MER. Zij zal graag vernemen hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen. Dit houdt in dat de Commissie graag de vastgestelde richtlijnen krijgt toegestuurd.

Hoogachtend,

drs. J.G.M. van Rhijn
Voorzitter van de werkgroep m.e.r.
Winning suppletiezand Noordzee 2008 t/m
2012

Postadres Postbus 2345
3500 GH UTRECHT
Bezoekadres Arthur van Schendelstraat 800
Utrecht

telefoon (030) 234 76 66
telefax (030) 233 12 95
e-mail mer@eia.nl
website www.commissiemer.nl

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport
Winning suppletiezand Noordzee 2008 t/m 2012

Advies op grond van artikel 7.14 van de Wet milieubeheer voor het milieueffectrapport over Winning suppletiezand Noordzee 2008 t/m 2012,

uitgebracht aan de Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat door de Commissie voor de milieueffectrapportage; namens deze

de werkgroep m.e.r.

Winning suppletiezand Noordzee 2008 t/m 2012,

de secretaris

dr. G.P.J. Draaijers

de voorzitter

drs. J.G.M. van Rhijn

Utrecht, 20 februari 2007

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING.....	1
2. HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES.....	1
3. ACHTERGROND EN BESLUITVORMING.....	2
3.1 Achtergrond, probleemstelling en doel.....	2
3.1.1 Kustlijnbeheer en kustversterking.....	2
3.1.2 Winnen van suppletie-zand.....	2
3.2 Beleidskader.....	3
3.3 Te nemen besluit(en).....	4
4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN.....	4
4.1 Selectie plangebieden, winge-bieden en wincellen.....	4
4.2 Voorgenomen activiteit en alternatieven.....	5
5. REFERENTIE.....	6
6. MILIEUGEVOLGEN.....	7
6.1 Algemeen.....	7
6.2 Bodem, morfologie, water.....	7
6.3 Natuur.....	7
6.3.1 Ecologische effecten.....	7
6.3.2 Informatie voor de toetsing aan de Natuurbeschermingswet.....	8
6.4 Overige gevolgen.....	9
7. OVERIGE PUNTEN.....	9

BIJLAGEN

1. Brief van het bevoegd gezag d.d. 5 december 2006 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen
2. Kennisgeving in de Volkskrant d.d. 7 december 2006
3. Projectgegevens
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen

1. INLEIDING

De Hoofdingenieur-directeur van de Regionale Dienst Noord-Holland van Rijkswaterstaat heeft het voornemen in de periode 2008-2012 zand te winnen uit de Noordzee om de bestaande kustlijn en kustfundament te behouden als onderdeel van de bescherming tegen de zee (inclusief Zwakke Schakels). Hiervoor is een ontgrondingsvergunning nodig van de Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat. Deze vergunning moet zijn voorzien van een locatiespecifiek milieueffectrapport (MER) omdat het om een winningslocatie gaat van meer dan 500 hectare of een aantal winningslocaties die tezamen 500 hectare of meer omvatten én die in elkaars nabijheid liggen, waarvan in het Besluit m.e.r. is bepaald dat deze activiteiten m.e.r.-plichtig zijn.

Bij brief van 5 december 2006 heeft de Staatssecretaris de Commissie voor de m.e.r. in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over de richtlijnen voor het milieueffectrapport (MER)¹. De m.e.r.-procedure ging van start met de kennisgeving van de startnotitie in de Volkskrant van 7 december 2006².

Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r. – verder aangeduid als ‘de Commissie’³. Het bedoelt aan te geven welke informatie het MER moet bieden om het milieubelang volwaardig in de besluitvorming mee te wegen.

Via het Inspraakpunt Verkeer en Waterstaat heeft de Commissie kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen⁴. Dit advies verwijst naar een reactie als die nieuwe inzichten naar voren brengt over specifieke lokale milieumomstandigheden of te onderzoeken alternatieven.

2. HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES

De Commissie beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport. Dat wil zeggen dat het MER onvoldoende basis biedt voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming, als de volgende informatie ontbreekt.

1. Een **transparante verkenning** van de selectie van de plangebieden, de indeling in cellen, de selectie van de cellen en het samenvoegen van resterende cellen tot wingegebieden.
2. Een **meest milieuvriendelijke alternatief** (MMA). Elementen die daarbij een rol spelen zijn:
 - a. de winningstechniek;
 - b. de locatiekeuze plangebieden en daarbinnen gesitueerde wingegebieden;
 - c. de winningsdiepte;
 - d. het seizoen van winnen;

¹ Zie bijlage 1.

² Zie bijlage 2.

³ Zie voor de samenstelling bijlage 3.

⁴ Zie bijlage 4.

- e. het jaar van winnen;
 - f. de mogelijkheden van rekolonisatie.
3. De **gevolgen voor de ecologie**, waarbij met name aan de orde moeten komen:
- a. de effecten van vertroebeling, zowel op de primaire productie, de doorwerking hiervan hoger in de voedselketen, als direct op zichtjagers (vogels en vissen);
 - b. de verwachte snelheid van (her)ontwikkeling in en rondom de winplaatsen;
 - c. de mogelijke effecten van onderwatergeluid op zeezoogdieren;
 - d. de verstoring van fauna door seismisch onderzoek en de zandwinning (inclusief samenhangende vaarbewegingen);
 - e. de benodigde informatie voor de afweging in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998, in ieder geval de informatie ten behoeve van de Oriëntatiefase van de Habitattoets.
4. Een duidelijk beeld van de leemten in kennis van de effecten en hoe voorzien wordt in het verkrijgen van nieuwe kennis in de vorm van een **evaluatieprogramma**. Geef daarbij aan hoe kennis wordt verkregen:
- a. over de huidige situatie (nulmetingen);
 - b. over de gevolgen van de zandwinningen (vertroebeling, verstoring, rekolonisatie).
5. Een zelfstandig leesbare **samenvatting**, die leesbaar is voor een brede doelgroep en die een goede afspiegeling is van de inhoud van het MER.

3. ACHTERGROND EN BESLUITVORMING

3.1 Achtergrond, probleemstelling en doel

3.1.1 Kustlijnbeheer en kustversterking

Presenteer in het MER het beleid van handhaving van de Basiskustlijn (BKL) en hoe dat in de praktijk tot nu toe is aangepakt door zand uit de Noordzee te suppleren. Geef tevens aan waar omwille van de veiligheid met voorrang kustversterkingsmaatregelen noodzakelijk zijn (Zwakke Schakels).

3.1.2 Winnen van suppletiezand

Beschrijf in het MER:

- waar welke hoeveelheden zand in voorgaande jaren zijn gewonnen en waar welke hoeveelheden in ieder van de jaren 2008 tot en met 2012 nodig zullen zijn voor de BKL en de kustversterking. Presenteer – zo mogelijk – ook een indicatie of een ordegrootte van de benodigde hoeveelheden suppletiezand in de periode na 2012⁵. Geef per plangebied de bandbreedte aan van de te winnen hoeveelheden zand per jaar.

⁵ Geef ook aan of de stijgende zeespiegel in relatie tot het zekerstellen van het plaatareaal in het Waddengebied hierin is verdisconteerd. Als gas gewonnen gaat worden onder het Waddengebied vormen de extra suppleties ter aanvulling van de bodemdalingsschotel in de kombergingen Pinkegat en Zoutkamperlaag een speciaal aandachtspunt.

- welke zandsamenstelling vereist is voor de suppleties en de kustversterkingswerken.

Relateer de te winnen hoeveelheden aan die van de zandwinning ten behoeve van de 2de Maasvlakte, Westerschelde Container Terminal en de zandwinning voor commerciële doeleinden.

3.2 Beleidskader

Toets het initiatief in het MER aan de beleidsmatige en wettelijke kaders. Behandeld hierbij tenminste:

- *Natuurbeschermingswet 1998* (Nbw): Deze wet geldt sinds oktober 2005 en is de Nederlandse implementatie van de Habitat- en Vogelrichtlijn. Het gaat met name om de gebiedsbescherming van Natura2000. Centraal staat of er (significante) negatieve gevolgen kunnen optreden voor habitats en soorten waarvoor instandhoudingsdoelen gelden. De initiatiefnemer is van mening dat er winningen mogelijk zijn waarvan met zekerheid gesteld kan worden dat deze geen significante gevolgen zullen hebben op Natura2000-gebieden. De Commissie adviseert om dit te onderbouwen in het MER. Daarbij dienen overigens niet alleen de Nederlandse Natura2000-gebieden (waaronder de Waddenzee) te worden behandeld, maar ook de gebieden voor de Duitse en de Belgische kust;
- De *Nota Ruimte*, met de verdere uitwerking ervan in het *Integraal Beheerplan Noordzee 2015* (IBN2015). Voor het initiatief zijn belangrijk:
 - waar het initiatief gesitueerd is. Geef in het MER aan of de zoekgebieden voor zandwinning liggen binnen de territoriale zone alsook binnen de op IBN2015-kaart aangeduide kansrijke gebieden voor zandwinning.
 - dat het kabinet voornemens is in 2008 vier gebieden op de Noordzee aan te wijzen als Speciale Beschermingszone (SBZ) volgens de Vogel- en Habitatrichtlijn. Het gaat om de Kustzee (deels al aangewezen), Friese Front, Klaverbank en Doggersbank. Daarnaast worden deze vier gebieden, alsmede de Oestergronden, uiterlijk 2010 aangewezen als Marine Protected Area (MPA) in het kader van het OSPAR-verdrag. De Kustzee, Klaverbank en Doggersbank kwalificeren onder de Habitatrichtlijn (habitats, vissen, zeezoogdieren), de Kustzee en Friese Front (zeekoet, grote jager) onder de Vogelrichtlijn⁶. Aanwijzing als MPA onder OSPAR vindt plaats op grond van o.a. het ecologisch belang voor soorten en habitats, en vanwege een hoge natuurlijke biodiversiteit; in het Nederlands Continentaal Plat is met name de hoge benthos-biomassa van belang. Op voorhand valt niet uit te sluiten dat de toekomstige beschermde gebieden, vooral de zuidelijk gelegen Kustzone en het Friese Front, via externe werking beïnvloed kunnen worden door de zandwinning. Om te voorkomen dat aanwijzing als beschermd gebied door ruimtelijke ingrepen (incl. externe werking) onmogelijk wordt, zullen vergunningplichtige activiteiten getoetst worden conform het integraal afwegingskader voor gebieden met bijzondere ecologische waarden⁷. Dit beschermingsregime geldt totdat na aanwijzing als SBZ en/of MPA het afwegingskader van de natuurbeschermingswet 1998 van kracht wordt. Voor m.e.r.-plichtige activiteiten betekent dit dat initiatiefnemer in het MER dient na te gaan of en zo ja welke externe effecten op de natuurlijke kenmerken van de

⁶ Zie het rapport 'Gebieden met bijzondere ecologische waarden op het Nederlands Continentaal Plat (www.noordzeeloket.nl/ibn/achtergrondinformatie).

⁷ Zie verder hoofdstuk 6 van het Integraal Beheersplan Noordzee 2015 (www.noordzeeloket.nl/ibn).

toekomstige SBZ's en MPA's aan de orde (kunnen) zijn. Geef aan welke winningen liggen in de nabijheid van deze gebieden en welke consequenties dit heeft voor de zandwinning;

- o het integrale toetsingskader:
 1. definiëren ruimtelijke claim;
 2. voorzorg;
 3. nut en noodzaak;
 4. locatiekeuze en ruimtegebruik;
 5. beperking van effecten en compensatie.
- *Tweede Regionaal Ontgrondingenplan Noordzee (RON 2)*: Hierin staan aanvullende voorwaarden voor kleinschalige (reguliere) winning (minder dan 10 miljoen m³): “de zeebodem mag maximaal 2 meter verdiept worden (in vaargeulen 5 meter)” en “herhaalde reguliere winning op dezelfde winlocatie welke al eens 2 meter is verdiept is toegestaan maar wordt beschouwd als een diepere winning”. Bij grootschalige ontgrondingen (meer dan 10 miljoen m³) buiten de NAP doorgaande -20 meterdieptelijn en de 2 kilometerlijn kan er volgens het RON2 dieper gewonnen worden.
- Het beleid omtrent schaarse bouwgrondstoffen, met name de mogelijkheid voor gecombineerde winning van beton- en metselzand: Geef in het MER nader aan welke status de bouwgrondstoffentoets van de *Nota Ruimte* heeft⁸ en welke betekenis dit heeft voor de suppletiezandwinningen.
- Geef in het MER aan wat de status is van de *ICES Guidelines for the management of marine sediment extraction*, die zijn geformuleerd in het kader van OSPAR, en wat dit betekent voor het initiatief.

3.3 Te nemen besluit(en)

Voor het initiatief zijn ontgrondingsvergunningen nodig. Geef in het MER aan welke overheidsinstantie bevoegd gezag is. Geef tevens aan of voor iedere locatie afzonderlijk ontgrondingsvergunningen zijn beoogd, of dat het gaat om een ‘collectieve’ vergunning. Geef tevens aan of er vergunningen nodig zijn in het kader van de Nbw.

4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

4.1 Selectie plangebieden, wingebeden en wincellen

Beschrijf en onderbouw de selectie van de plangebieden binnen het zoekgebied en de indeling van het plangebied in cellen. Doe dit mede op basis van zo gedetailleerd mogelijke (kaart-)informatie over lokaal aanwezige ecologische waarden, zandsamenstelling en slibgehalten. Geef helder aan welke cellen bij voorbaat zijn uit te sluiten vanwege ‘harde’ restricties (negatieve selectie). Denk daarbij aan kabels, buisleidingen, olie- en gaswinning, archeologische

⁸ In de *Nota Ruimte* staat hierover:

- “de effecten op de bouwgrondstoffenvoorziening moeten worden betrokken in de afweging;
- er moet rekening worden gehouden met de geologische voorkomens van schaarse bouwgrondstoffen als beton- en metselzand, grind, kalksteen, klei voor de grofkeramische industrie en zilverzand, om zo de winningmogelijkheden voor toekomstige generaties niet te belemmeren;
- er moet worden afgewogen of in combinatie met andere functies winning van oppervlaktedelfstoffen mogelijk is (multifunctionele winning). Hierbij wordt het dieper maken van de ontgraving dan strikt noodzakelijk is voor de gewenste functie of eindbestemming niet uitgesloten”.

vondsten (o.a. waardevolle scheepswrakken), scheepvaartroutes, ankerplaatsen. Beoordeel de overgebleven cellen door middel van een goed onderbouwde quick scan en beschrijf de wijze van samenstellen van de als positief beoordeelde cellen tot wingebieden die in het MER vervolgens gedetailleerd zullen worden beoordeeld.

Geef aan:

- in welke mate de zandbehoefte per kustvak sturend is geweest voor de selectie van de plangebieden;
- wanneer sprake is van hergebruik van ecologisch nog niet herstelde winlocaties die eerder zijn gebruikt⁹.

4.2 Voorgenomen activiteit en alternatieven

Beschrijf en motiveer de voorgenomen exploratie- en winningstechnieken.

Er dient in ieder geval in het MER een meest milieuvriendelijke alternatief (MMA) te worden ontwikkeld. Het MMA moet:

- uitgaan van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming en/of verbetering van het milieu;
- technisch haalbaar zijn;
- binnen de competentie van de initiatiefnemer liggen.

De Commissie meent dat het belangrijkste thema binnen het MMA het beperken van aantasting van natuurwaarden is. Voor natuur zijn de belangrijkste factoren:

- Winningstechniek: ga daarbij na of (eventueel lokaal) zogenaamde onderwinning (of sub-o-suctie) mogelijk is. Deze techniek heeft als voordeel dat er minder verstoring van oppervlakkige bodemlagen plaatsvindt.
- Locatiekeuze plangebieden en daarbinnen gesitueerde wingebieden: hierbinnen zijn verschillende elementen aanwezig:
 - vanwege bijvoorbeeld geluid dient in MMA-verband voldoende afstand tot Natura2000-gebieden in acht te worden genomen;
 - geen zandwinningen ter plaatse van voorkomens van levende schelpenbanken, voorkomens van concentraties verstoringgevoelige beschermde soorten (sommige vissen, alle zeevogels, alle zeezoogdieren) en arealen waar een relatief hoog slibgehalte voorkomt in de zandfractie¹⁰ dan wel een kleine korrelgrootte voorkomt;
 - het samenstellen van de als positief beoordeelde cellen tot wingebieden.
- Winningsdiepte: alhoewel het RON2 dit in principe niet propageert voor kleinschalige winningen, kan dieper winnen (putwinning) in het kader van MMA nuttig blijken. Dit omdat minder zeeoppervlak wordt aangetast (effi-

⁹ Hergebruik van locaties kan negatieve gevolgen hebben voor het ecologisch herstel van deze locaties. Weeg dit af tegen de voor- en nadelen van zandwinning op nieuwe locaties.

¹⁰ Winning van relatief slibarm zand geeft een beperkte slibpluim (vertroebeling) en heeft dus weinig negatieve effecten op de primaire productie. Recent is overigens bekend geworden dat aan slibdeeltjes gebonden gifstoffen (dioxines, PCB's, furanen) waarschijnlijk een hoofdrol hebben gespeeld bij het uitsterven van de paling (zie: A.P.Palstra, V.J.T. van Ginneken, A.J.Murk & G.E.E.J.M. van den Thillart: *Are dioxin-like contaminants responsible for the eel (Anguilla anguilla) drama?* in: *Naturwissenschaften*. 2006 Mar; 93(3):145-148). Zeker in zoekgebieden die liggen aan de mondingen van Rijn, Maas en Schelde zijn hoge concentraties aan slib gebonden gifstoffen te verwachten, zodat ook om die reden in MMA-verband gezocht zou moeten worden naar slibarm suppletiezand.

ciënt ruimtegebruik), waardoor minder benthische organismen worden vernietigd die met name in de bovenste 30 centimeter van de bodem leven. Een nadeel van dieper winnen kan de trager verlopende rekolonisatie zijn.

- Seizoen van winnen: mogelijk zijn bepaalde seizoenen te prefereren in relatie tot paaiplaatsen en opgroeigebieden (kinderkamerfunctie) langs de kust, en het voorkomen van wintergasten¹¹.
- Jaar van winnen: in 2008 en 2009 worden relatief grote hoeveelheden zand gewonnen. Mogelijk kan het uitsmeren van deze piekwinningen over meerdere jaren milieuwinst opleveren.
- Rekolonisatie: mogelijk kunnen locaties gekozen worden waar een snelle rekolonisatie mag worden verondersteld. Beschouw in dit verband de mogelijkheden en voor- en nadelen van strokenwinning¹².

5. REFERENTIE

De huidige situatie inclusief de autonome ontwikkeling kan dienen als referentie, waartegen de effecten van de alternatieven kunnen worden afgezet. Dit houdt in: voortzetting van BKL en kustverdediging, conform het beleid in uitvoering of reeds voorgenomen beleid, zonder de onderhavige zandwinningen. Neem bij de vaststelling van de autonome ontwikkeling in ieder geval de effecten mee van de aanleg van de 2de Maasvlakte, de Westerschelde Container Terminal, de offshore windparken, de commerciële zandwinningen en de zandwinning ten behoeve van de compensatie van eventuele bodemdaling in de Waddenzee als gevolg van gaswinning.

Beschrijf de bestaande toestand van het milieu in het zoekgebied, inclusief de autonome ontwikkeling volgens vigerend beleid. In de beschrijving dient ingezoomd te worden op de te kiezen plangebieden, waarbij de plangebieden onderling worden vergeleken om onderscheidende verschillen te kunnen duiden. Het gaat daarbij vooral om:

- de ecologische waarden. Geef duidelijk begrensd op kaart aan: de Natura2000-gebieden, de ecologische hoofdstructuur, de ecologische waardevolle en kwetsbare gebieden en de gebieden met hogere biodiversiteit;
- de beschermde soorten;
- bodemorganismen, inclusief bodemvissen;
- de functie van de banken en de bewegende zandribbels in het morfologische systeem en de mogelijke ecologische betekenis ervan. Hierbij is speciale aandacht nodig voor de Zeeuwse banken;
- een 'visserij-gebruikskaart' van het gehele studiegebied;
- de ligging van, alsmede de veiligheidszones langs bestaande of geplande kabels en transportleidingen en olie- en gaswinningsplaatsen;
- waar zich in het studiegebied archeologische, cultuurhistorische (zoals scheepswrakken) en aardkundige waarden (zoals combinatie van verschillende morfologische vormen (banken + ribbels) met andere habitats) kunnen bevinden¹³.

¹¹ Onder de wintergasten bevinden zich onder andere de duikers, die opgenomen zijn in de Annex I van de Vogelrichtlijn.

¹² Ga ook na of de oriëntatie van die stroken kan bijdragen aan een spoedig herstel.

¹³ Zie in dit verband de inspraakreactie van de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (inspraakreactie nr. 2, bijlage 4)

Geef duidelijk aan waar reeds zand gewonnen is in de afgelopen jaren of momenteel wordt. Geef ook aan welke (toekomstige) activiteiten naar verwachting zullen interfereren met de beoogde suppletiezandwinningen.

6. MILIEUGEVOLGEN¹⁴

6.1 Algemeen

Beschrijf per wingebed de milieugevolgen van de zandwinning voor de totale bandbreedte in te winnen hoeveelheden (minimale, meest waarschijnlijke en maximale hoeveelheid). Geef steeds de ruimte- en tijdschaal aan waarop de effecten optreden, als ook de mogelijke mitigerende maatregelen en de mate waarin de effecten interfereren met die van andere activiteiten op de Noordzee. Geef een zo kwantitatief mogelijke beschrijving van de milieueffecten. Gebruik bij de effectbeschrijving zoveel mogelijk ook de resultaten van het monitoring- en evaluatieprogramma dat is gestart bij de zandwinning 2007.

6.2 Bodem, morfologie, water

Geef inzicht in de gesteldheid van bodem, de geomorfologie en de waterkwaliteit voor, tijdens en na de winning, in het bijzonder in verband met de ecologische effecten die daarmee samenhangen. Ga per effect in op de (on)omkeerbaarheid, hersteltijd en mate van herstel. Besteed aandacht aan de invloed op:

- lokale korrelgrootte (verdeling), slibgehalte en organische stofgehalte;
- de lokale stromingen, golf-, zand- en slibbeweging en de aan-/afwezigheid van zandribbels en banken;
- de mate van opwerveling van en vertroebeling door slib en zand tijdens het winnen;
- de mate van afzetting van dit zand en slib in de omgeving van de winplaats (ruimteschaal van de processen);
- de waterkwaliteit (doorzicht, lichtdoordringing, zuurstofgehalte);
- de mogelijke effecten van de vorm, omvang en diepte van de ontgroning op de morfologische ontwikkelingen en sedimentologische samenstelling van zeebodem, kust en Waddenzee.

6.3 Natuur

6.3.1 Ecologische effecten

Geef de ecologische effecten aan van de winning en van de veranderde bodemsamenstelling na de winning. Besteed ten minste aandacht aan:

- effecten op het pelagische ecosysteem, waaronder de effecten van extra vertroebeling op primaire en secundaire productie, op algensoortensamen-

¹⁴ De Commissie geeft in dit hoofdstuk aan welke milieugevolgen in het MER aandacht verdienen. De Commissie wijst erop dat in het *Tweede Structuurschema Oppervlaktedelfstoffen* (voorgenomen Planologische Kernbeslissing, maar niet vastgesteld, dus niet vigerend) en in de *ICES Guidelines for the management of marine sediment extraction* (OsPar) meer gedetailleerdere milieuaspecten aan de orde komen. Wellicht kunnen deze documenten geraadpleegd worden bij het opstellen van het MER.

stelling, op zichtjagers en op vissenlarven en -eieren, op paaiplaatsen en kinderkamers;

- effecten op stapelvoedsel, zoals bodemdieren en vissen;
- de mogelijke doorwerking voor predatoren, met name roofvissen, vogels en zeezoogdieren;
- (rust)verstoring van (avi)fauna;
- de mogelijke effecten van (onderwater-)geluid op zeezoogdieren en zeevogels. Indien exploraties seismisch plaatsvinden, dan dient ingegaan te worden op de schade die dit kan hebben voor zeezoogdieren;
- de mogelijke effecten van de vorm, omvang en diepte van de ontgronding op de ecologische ontwikkelingen van zeebodem, kust en Waddenzee;
- de snelheid van ecologische (her)ontwikkeling in en rondom de winplaats na winning (lengte herstelperiode).

Speciale aandacht is nodig voor de gevoelige locaties: ga in op eventuele verschillen van winningen in verschillende seizoenen.

6.3.2 Informatie voor de toetsing aan de Natuurbeschermingswet

Ingegeven door wetgeving en jurisprudentie, is in de besluitvormingspraktijk het afwegingskader van de Natuurbeschermingswet 1998 een bepalende factor geworden voor projecten die van invloed kunnen zijn op beschermde natuur in het Natura2000-netwerk. Kenmerkend aan dit afwegingskader is dat de overgelegde informatie voldoende gedetailleerd, volledig en actueel moet zijn om de vergunningverlener (Ministerie van LNV) in staat te stellen om te beoordelen of het initiatief van invloed kan zijn op de instandhoudingsdoelen.

Wil een project doorgang kunnen vinden, dan is het eerst belangrijk om in de Oriëntatiefase uitsluitel te krijgen omtrent mogelijke significante gevolgen. Als daar uitkomt dat er zeker geen negatieve gevolgen zullen zijn, dan is geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 nodig. Als daar uitkomt dat er wel gevolgen zijn, maar dat die met zekerheid niet significant zullen zijn, dan volgt de Verslechterings- en Verstoringstoets. Indien in de Oriëntatiefase significante gevolgen niet met zekerheid kunnen worden uitgesloten, dan moet een Passende Beoordeling op grond van de Nbw hierover uitsluitel geven. Indien dit aangeeft dat niet met zekerheid significante gevolgen zijn uit te sluiten, dan volgen de zogenaamde ADC-criteria¹⁵. Hierin moet worden vastgesteld of het plan gevolgen heeft voor de natuurlijke kenmerken van het Natura2000-gebied; hiervoor zijn (concept-)instandhoudingsdoelen geformuleerd. In de praktijk is de lijn ontwikkeld dat het MER de informatie geeft om de afweging in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 te kunnen maken. In het MER dient in ieder geval de informatie ten behoeve van de Oriëntatiefase van de Habitattoets opgenomen te worden.

Geef daarom in het MER aan welke habitats en soorten waarvoor instandhoudingsdoelen gelden mogelijk (via externe werking) beïnvloed kunnen worden door het voornemen. Presenteer en onderbouw de verwachte effecten door de activiteit in het MER. Hierbij is ook inzicht nodig in de cumulatieve effecten die kunnen ontstaan door andere activiteiten (andere zandwinningen waaronder bijvoorbeeld die voor de 2de Maasvlakte, Westerschelde Container Terminal en commerciële zandwinningen, maar ook andere menselijke activi-

¹⁵ Bepalen of er reële Alternatieven zijn (het kan ook gaan om een andere locatie), bepalen of er Dwingende redenen van groot openbaar belang zijn; als het plan toch doorgang vindt, dan dient vooraf Compensatie van natuur gerealiseerd te zijn.

teiten in het gebied zoals bijvoorbeeld de bodemberoerende visserij, winning van windenergie, storten van baggerspecie, olie- en gaswinning en de effecten van zandsuppletie voor de kust).

Bij de beschrijving van de cumulatieve effecten kan niet alléén volstaan worden met het beschrijven van de effecten van de activiteiten die gelijktijdig worden uitgevoerd, maar moeten ook de effecten van elkaar in de tijd opvolgende gelijksoortige en andere activiteiten worden beschouwd. Dit geldt bijvoorbeeld voor onderwatergeluid, zichtverstoring, vertroebeling, aantasting bodemmorfolgie, zandtransporten en bodemmorfolgie.

6.4 Overige gevolgen

Geef aan:

- in welke mate de winning tijdens en na de uitvoering effecten heeft voor de visserij op en in de omgeving van de winplaatsen;
- welke effecten kunnen optreden op het onder water gelegen culturele erfgoed¹⁶;
- welke gevolgen kunnen bestaan voor kabels en leidingen;
- welk risico van aanvaring kan optreden;
- welke gevolgen optreden voor andere gebruiksfuncties.

7. OVERIGE PUNTEN

Voor de onderdelen ‘vergelijking van alternatieven’, ‘vorm en presentatie van het MER’ en ‘samenvatting van het MER’ heeft de Commissie geen aanbevelingen naast de wettelijke voorschriften.

Gezien de vele activiteiten die op de Noordzee op de rol staan en de mogelijk grote hiaten in kennis over (de effecten op) het Noordzeesysteem, vraagt de Commissie speciale aandacht voor het monitoring- en evaluatieonderzoek. Zij adviseert:

- nuttig gebruik te maken van onderzoeken die beschikbaar zijn of komen bij andere ontwikkelingen zoals de ecologische nulmetingen ten behoeve van de Tweede Maasvlakte, windturbineparken en de zandwinning 2007;
- een specificatie te geven van de benodigde meetgegevens voor de evaluatie op te nemen. Beschouw daarbij in ieder ;
 - de lokale effecten van overflow en de grootschalige slibpluim;
 - de verandering in het foeragegedrag van vogels;
 - opvulsnelheid van de winsleuven en de rekolonisatie van de putten in de praktijk;
 - de effecten van onderwatergeluid op zeezoogdieren.
- specifiek aandacht te geven aan de wijze waarop de T₀-situatie zal worden vastgelegd en hoe het meetprogramma er tijdens en na de winning zal uitzien. Geef aan hoe zal worden voortgeborduurd op het monitoring- en evaluatieonderzoek voor de zandwinning 2007.

¹⁶ Zie in dit verband ook de inspraakreactie van de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (inspraakreactie nr. 2, bijlage 4).

Aanbevolen wordt om de resultaten van de monitoring als leeronderzoek voor volgende zandwinningsen te gebruiken.

BIJLAGEN

bij het advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport
Winning suppletiezand Noordzee 2008 t/m 2012

(bijlagen 1 t/m 4)

BIJLAGE 1

Brief van het bevoegd gezag d.d. 6 december 2006 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

Ministerie van Verkeer en Waterstaat

Rijkswaterstaat

Commissie voor de m.e.r.
t.a.v. mevrouw P.E.M. van Hulst
Postbus 2345
3500 GH UTRECHT

	Commissie voor de milieu-effectrapportage
ingekomen :	6 DEC. 2006
nummer	
dossier	1852 1-3 (8X)
kopie naar :	

Contactpersoon

F. de Roo

Datum

- 05 DEC 2006

Ons kenmerk

AMU/ 2799

Onderwerp

Startnotitie MER winning suppletiezand
Noordzee 2008 t/m 2012.

Doorkiesnummer

070 3366735

Bijlage(n)

1 (10 ex)

Uw kenmerk

-

Geachte mevrouw van Hulst,

Hierbij zend ik u de op 8 november 2006 ontvangen Startnotie (10 exemplaren) behorende bij de milieueffectrapportage voor zandwinning in de Noordzee ten behoeve van de suppleties in 2008 tot en met 2012.

De startnotitie ligt ter inzage van 8 december 2006 tot en met 18 januari 2007. Het inspraakpunt van Verkeer en Waterstaat zal de inspraakreacties verzamelen en deze kort na deze termijn aan u toesturen.

Ik verzoek u om advies zoals omschreven in artikel 7.14 van de Wet Milieubeheer.

Hoogachtend,
DE MINISTER VAN VERKEER EN WATERSTAAT,
namens deze,
DE HOOFDINGENIEUR-DIRECTEUR RIJKSWATERSTAAT NOORDZEE,
namens deze,
het hoofd van de afdeling Beleidsuitvoering Waterbeheer,

mevrouw ir. E.M. van Grol

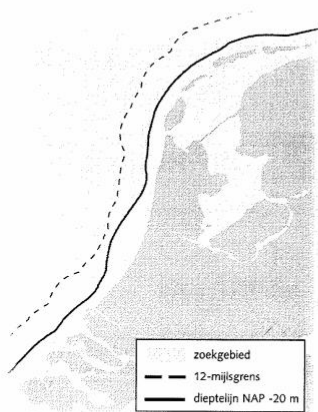
RWS Noordzee
Postadres Postbus 5807, 2280 HV Rijswijk (ZH)
Bezoekadres Lange Kleiweg 34

Telefoon 070 336 66 00
Fax 070 390 06 91
Internet www.noordzee.org

BIJLAGE 2

Kennisgeving van de startnotitie in de Volkskrant d.d. 7 december 2006

Inspraak op startnotitie m.e.r. Winning suppletie- zand Noordzee 2008 t/m 2012 t.b.v. suppleties langs de Nederlandse kust

Van 8 december 2006 tot en met 18 januari 2007 ligt de inspraak op startnotitie m.e.r. Winning suppletiezand Noordzee 2008 t/m 2012 t.b.v. suppleties langs de Nederlandse kust (hierna: de startnotitie) ter inzage. De startnotitie doorloopt een procedure overeenkomstig de Algemene wet bestuursrecht en de Wet milieubeheer. Op grond daarvan kunt u tot en met 18 januari 2007 uw mening geven over de inhoud van de startnotitie.

Achtergrond

Jaarlijks wordt langs de kust van de Noordzee zand toegevoegd. Daarmee worden de bestaande kustlijn en het bestaande kustfundament behouden als onderdeel van de bescherming tegen de zee. Dit zand wordt gewonnen in de Noordzee. Daarvoor is een ontgrondingsvergunning nodig van de staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat. Deze vergunning moet zijn voorzien van een locatiespecifiek milieu-effectrapport

(MER), omdat de beoogde winningen zullen plaatsvinden in gebieden op de Noordzee binnen de 12-mijlsgrens. Daarnaast gaat het om een winningslocatie van meer dan 500 hectare of een aantal winningslocaties die tezamen 500 hectare of meer omvatten én die in elkaars nabijheid liggen, waarvan in het Besluit m.e.r. bepaald is dat deze activiteiten m.e.r.-plichtig zijn.

De startnotitie

Met deze startnotitie maakt de staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat het voornemen bekend om een milieu-effectrapportage te starten naar het winnen van het benodigde zand in 2008 t/m 2012 voor de uitvoering van suppleties op de kustlijn langs de gehele Nederlandse kust. In de startnotitie worden onder meer beschreven om welke activiteit het gaat, welke alternatieven worden behandeld en welke effecten worden onderzocht.

Waar kunt u de startnotitie inzien?

De startnotitie kunt u inzien van 8 december 2006 tot en met 18 januari 2007 tijdens de reguliere openingstijden, op de volgende locaties:

- de bibliotheken van de volgende diensten van Rijkswaterstaat: Noord-Holland in Haarlem (Toekanweg 7), Zuid-Holland in Rotterdam (Boompjes 200), Noord-Nederland in Leeuwarden (Zuidersingel 3), Zeeland in Middelburg (Poelendaalesingel 18) en Noordzee in Rijswijk (Lange Kleiweg 34);
- de receptie van de Inspectie Verkeer en Waterstaat in Lelystad (Noorderwagenvlein 6);
- de hoofdstellingen van de openbare bibliotheken in Haarlem, Rotterdam, Leeuwarden, Groningen en Middelburg;
- de bibliotheek van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat in Den Haag.

U kunt de startnotitie ook downloaden via www.inspraakvenw.nl.

Hoe kunt u inspreken?

U kunt zowel schriftelijk als mondeling op de startnotitie reageren. Uw schriftelijke reactie kunt u tot en met 18 januari 2007 sturen naar:

Inspraakpunt Verkeer en Waterstaat
Winning suppletiezand 2008 t/m 2012
Postbus 30316
2500 GH Den Haag

Uw inspraakreactie kunt u ook via internet versturen: www.inspraakvenw.nl.

Als u mondeling wilt inspreken, kunt u dit voor 18 januari 2007 kenbaar maken aan het inspraakpunt Verkeer en Waterstaat, telefoon 070 351 96 04. Overigens kan eenneder mondeling inspreken gedurende de gehele inspraaktermijn.

U kunt ons verzoeken uw persoonlijke gegevens niet openbaar te maken.

Wat gebeurt er met uw reactie?

Het inspraakpunt Verkeer en Waterstaat bundelt alle reacties en stuurt deze onder andere naar de staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat en de Commissie voor de milieu-effectrapportage. Deze commissie adviseert de staatssecretaris over de richtlijnen voor de inhoud van het MER. Mede op basis van de inspraakreacties en de adviezen, stelt de staatssecretaris de richtlijnen vast. De richtlijnen vormen het vertrekpunt voor het opstellen van het MER. Op het MER en de vergunningaanvraag kunt u te zijner tijd opnieuw inspreken.

Nadere informatie

Voor het verkrijgen van een exemplaar van de startnotitie en/of het verkrijgen van nadere informatie over de inhoud ervan, kunt u contact opnemen met Rijkswaterstaat Noordzee, de heren F. de Roo, telefoon 070 336 67 35 of A.C. Dijkshoorn, telefoon 070 336 66 42.

Voor informatie over de inspraakprocedure kunt u zich wenden tot het inspraakpunt Verkeer en Waterstaat, telefoon 070 351 96 04.

Inspectie Verkeer en Waterstaat

Inspraakpunt
Verkeer en Waterstaat

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemer: Regionale Dienst Noord-Holland van Rijkswaterstaat

Bevoegd gezag: Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat

Besluit: ontgrondigenvergunning

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: C 16.1

Activiteit: winning van suppletiezand in de periode 2008-2012

Procedurale gegevens:

kennisgeving startnotitie: 7 december 2006

richtlijnenadvies uitgebracht: 20 februari 2007

Bijzonderheden:

De Commissie beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport.

1. Een transparante verkenning van de selectie van de plangebieden, de indeling in cellen, de selectie van de cellen en het samenvoegen van resterende cellen tot wingebieden.
2. Een meest milieuvriendelijke alternatief (MMA). Elementen die daarbij een rol spelen zijn de winningstechniek, de locatiekeuze plangebieden en daarbinnen gesitueerde wingebieden, de winningsdiepte, het seizoen van winnen, het jaar van winnen en de mogelijkheden van rekolonisatie.
3. De gevolgen voor de ecologie, waarbij met name aan de orde moeten komen:
 - a. de effecten van vertroebeling, zowel op de primaire productie, de doorwerking hiervan hoger in de voedselketen, als direct op zichtjagers (vogels en vissen);
 - b. de verwachte snelheid van (her)ontwikkeling in en rondom de winplaatsen;
 - c. de mogelijke effecten van onderwatergeluid op zeezoogdieren;
 - d. de verstoring van fauna door seismisch onderzoek en de zandwinning (inclusief samenhangende vaarbewegingen);
 - e. de benodigde informatie voor de afweging in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998, in ieder geval de informatie ten behoeve van de Oriëntatiefase van de Habitattoets.
4. Een duidelijk beeld van de leemten in kennis van de effecten en hoe voorzien wordt in het verkrijgen van nieuwe kennis in de vorm van een evaluatieprogramma. Geef daarbij aan hoe kennis wordt verkregen over de huidige situatie (nulmetingen) en over de gevolgen van de zandwinningen (vertroebeling, verstoring, rekolonisatie).

Samenstelling van de werkgroep:

ir. J.H.J. van der Gun

dr. G.W.N.M. van Moorsel

prof. dr. J.H.J. Terwindt

drs. J.G.M. van Rhijn (voorzitter)

Secretaris van de werkgroep:

dr. G.P.J. Draaijers

BIJLAGE 4

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum reactie	van persoon of instantie	plaats
1.	20061211	Zeehaven IJmuiden NV	IJmuiden
2.	20070118	Rijksdienst voor archeologie, cultuurlandschap en monumenten	Amersfoort
3.	20070118	Productschap Vis	Rijswijk
4.	20070117	Waddenvereniging	Harlingen
5.	20070119	D.P. Raar, namens erfgenamen W. Siewertsen	Alkmaar

Alle bovengenoemde inspraakreacties zijn ontvangen door het bevoegd gezag dat ze op de navolgende datum(s) aan de Commissie ter beschikking heeft gesteld:

nrs. 1 t/m 5 op 25 januari 2007

**Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport
Winning suppletiezand Noordzee 2008 t/m 2012**

De Hoofdingenieur-directeur van de Regionale Dienst Noord-Holland van Rijkswaterstaat heeft het voornemen in de periode 2008-2012 zand te winnen uit de Noordzee om de bestaande kustlijn en kustfundament te behouden als onderdeel van de bescherming tegen de zee (inclusief Zwakke Schakels). Hiervoor is een ontgrondingsvergunning nodig van de Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat.

ISBN-10: 90-421-2026-6

ISBN-13: 978-90-421-2026-6